

Mõttekoda 3. veebruar 2009

**KAS EESTI ASI ON
INVESTEEERIDA
TEADMISTESSE ?**

Jüri Engelbrecht

E. Rutherford, Cavendish, Cambridge

ca 1920

“Meil pole palju raha, seetõttu tuleb meil rohkem mõelda”

B. Albers, Science, Jan 2, 2009

“Et saavutada edu ikka keerukamaks muutuv
ülerahvastatud ja hädaohtlikus maailmas, peaks ühiskond
püüdlema meritokraatia poole:
haridus- ja sotsiaalsüsteemid peaksid selekteerima noori
inimesi, kes paistavad silma oma talendi, energia, tarkuse
ja iseloomu poolest ning taoliselt avada tee uue põlvkonna
juhtidele. ...
see on rahvuste ellujäämise küsimus.”

Soome 1991

- SKP -10%
- Eksport -25%
- Töötus 20% (oli varem 3□4%)

Järgnev eelarve oli oluliselt väiksem kõikides valdkondades
v.a

T&A
veteranide pensionid

E.-O. Seppälä: Finland in the 1990s

- Lisaraha T&A
 ministeeriumid
 Soome Akadeemia (s.o teadusfond)
 TEKES
- Klastrid tööstuses
 oluline otsus: lisarahastamine ei ole ajutine süst,
 vaid **pidev protsess**
- GERD
 - 1989 – 9 miljardit FIMi
 - 1993 – 11 miljardit FIMi
 - 1995 – 17 miljardit FIMi

E. Autio, EASAC Policy Report, No 1, 2004

Soome edu põhjused

- investeeringud hariduses alates 19. saj
- tehnoloogiliste saavutuste hindamise kultuur
- hea haldussüsteem
- hea T&A poliitika ja selle generaator □

Teadus- ja Tehnoloogia Poliitika Nõukogu

Sügav kriis 1990ndatel – rahvas mõistis valitsuse meetmeid, so **tähelepanu suurendamist T&Ale**

Soome 2008, Valitsuse pressiteade, 16.12.2008

Hoolimata kriisist, T&A rahastamist tuleb suurendada
Siht 2011. a-ks – 4% SKPst (2007. a – 3,47% SKPst)

lisa ülikoolidele – 300 M€

lisa Soome Akadeemiale – 125 M€

lisa TEKESele – 220 M€

“Meil on vaja sama julgust kui 1990ndatel.”

S. Sarkomaa, haridus- ja teadusminister

Kus seisab Eesti?

Meeldetuletus:

Ptolemaios vaatas taevasse ja kirjeldas vaatlustulemusi, tulemiks geotsentriline maailmasüsteem

Newton otsis põhjusi, tulemiks arusaam gravitatsioonist

Teadmistepõhine Eesti 2007–2013

Aruanne 2007 – vt TANI kodulehekülge

Aruanne on anonüümne (koordinatsioonikomisjon)

Kõik nagu hästi:

suuremahulised ettevalmistustööd võtsid aega, probleemina on esile tõstetud teadlaste ja inseneride arvukuse kasv ja nende palgatingimused (väiksem kui Eesti keskmine)

Rahastamine 2007. a kasvas

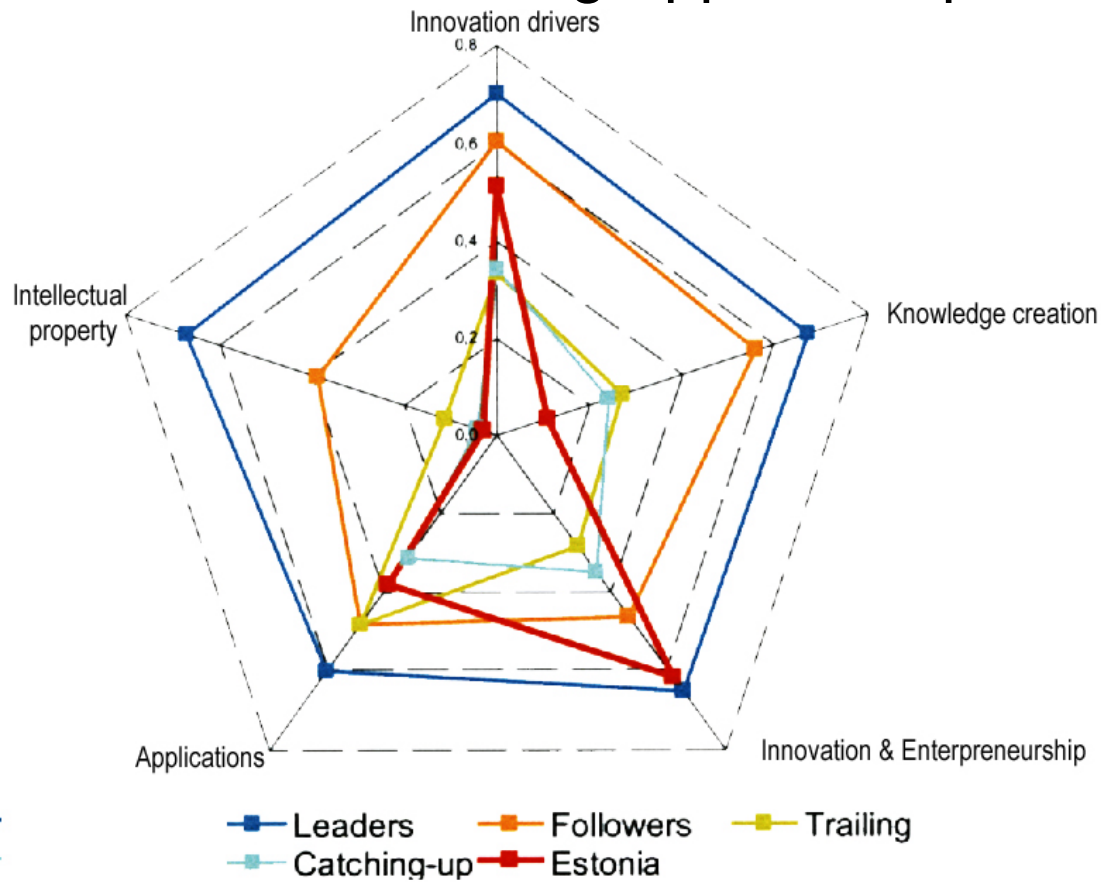
2006. a – 1,14% SKPst (sh erasektor 0,44%)

Väärtushinnangud T&A'le madalad

Teadmiste põhine Eesti 2007–2013

Aruanne 2007 – vt TANI kodulehekülge

Innovatsioon riikide gruppide kaupa

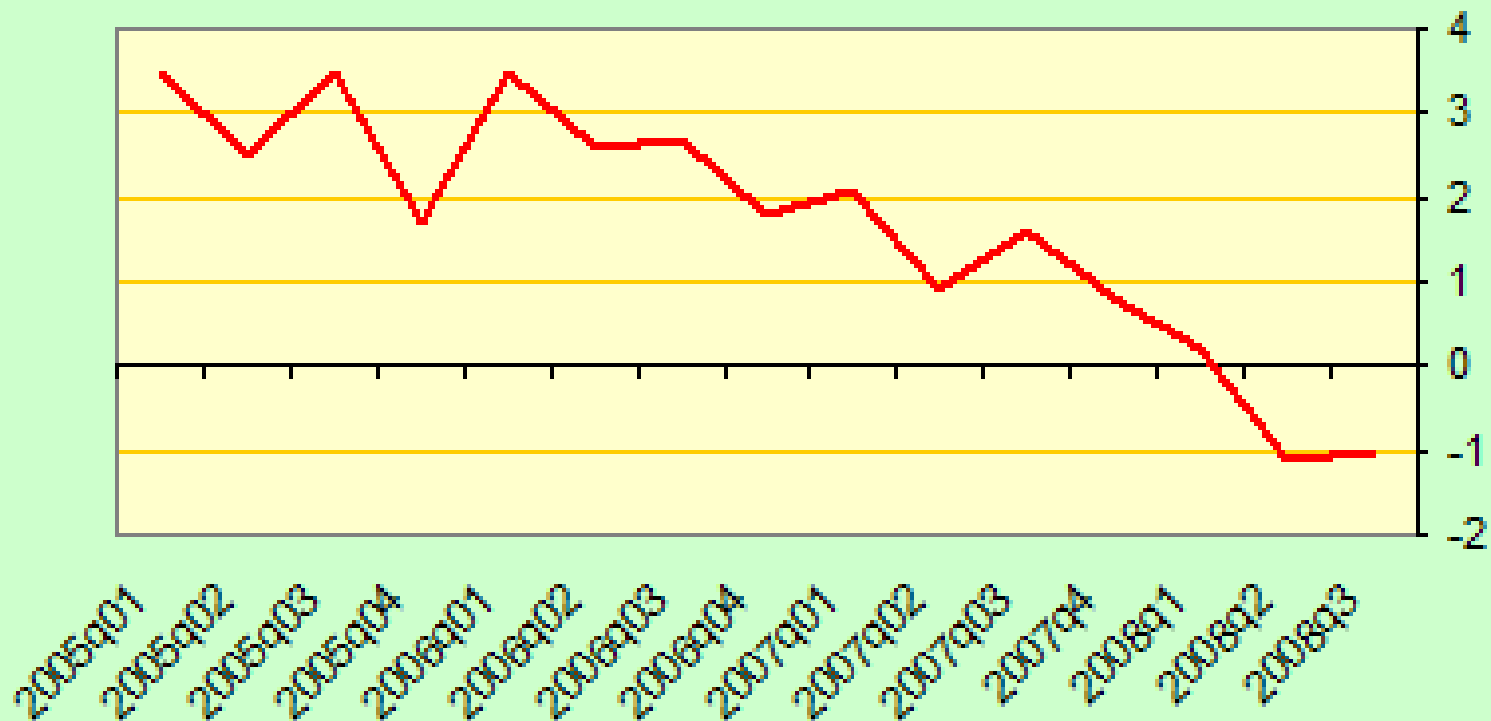

Allikas: European Innovation Scoreboard 2006, Comparative analysis of innovation performance. Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology (MERIT)

E. Hugh, Will All Be Well, And End Well, in Estonia? Jan 13, 2009

Global Economic Perspectives

Estonia GDP
(quarterly, % change q-o-q)

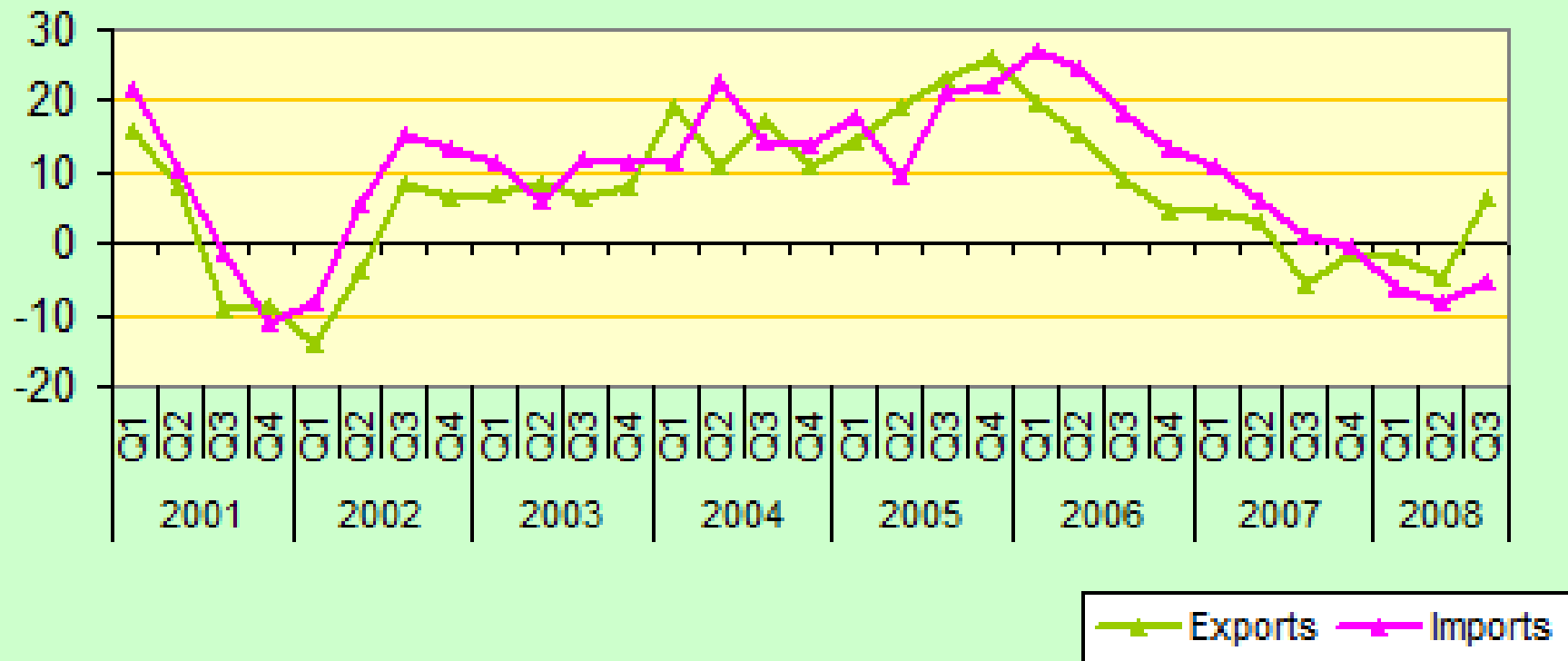
Source: Statistics Estonia

E. Hugh, Will All Be Well, And End Well, in Estonia? Jan 13, 2009

Global Economic
Perspectives

Estonia Export and Import Growth
(quarterly, % change year-on-year)

Source: Estonia
Statistics Office

Kas on midagi varem tehtud?

TKN tegevuse aruanne 2004–2006
vt HTMi kodulehekülg

Teadus- ja arendustegevuse strateegia aruanne 2006
Teadus- ja arendustegevuse strateegia aruanne 2007
vt TANI kodulehekülg

M. Tiits. Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna juhtimise korralduse ning TANI ülesannete analüüs, 2007
vt Eesti TA kodulehekülg

TKN

- Riiklike programmide käivitumine
luua strateegiline kogu, kes töötaks välja programmide põhisuunad ja tingimused
- “Ülemkoda” kui sõltumatu ajustrust
- “Üldkoda” – konkreetne tegevus

M. Tiits: TANi ülesannetest

- TANi heakskiitev roll asendada proaktiivse kontrolliga
- Ministeeriumide poliitikakomisjonide töö koordineerimine
- Kriitiline moment – TANi sekretariaat

Eesti TA ettepanek

Analüüsi ja tulevikuseire töörühma moodustamine
Eesti TA juurde, võimalik Süvauuringute Instituudi osana

Lõpetuseks

- Soome kogemus 1990ndatel
Soome “sisu”
Valitsuse tegevus
- *L. Miller*, Baltic Times, Jan 22–28, 2009
“Jätkusuutlik areng on edukas seotuna ühiskonna arusaamadega. Hea näide on Saksamaa suhtumine tehnikasse ja tehnoloogiasse. Saksamaa majanduse edu on seotud ühiskonna väärtushinnangute, rahvusliku uhkuse ja iseloomuga.”
- Saksamaa teadusuuringute välispoliitika

Paar soovitus

- Järgida Soome eeskjuju
(praegu T&A sihtfinantseerimine sama,
kuid teemad üksikuna vähenesid 4□5%)
- Programmid
- Sisuline analüüs (vrđl NETWATCH)
- Vältida bürokraatia ohtu (bibliomeetria pole ainus näitaja)
- Sõnum teadlaskonnale – tuleb investeerida teadmistesse
- Eesti vaimne jõukus?

TÄNAN TÄHELEPANU EEST!